

עלון שבועי מבית "בני אמונים" וכל מאמיניהם

פניני אמן ותפילה בפרשה

מאוצרות אמונים

בית המקדש השלישי - בזכות תפילה

"אלה פקודי המשכן משכן העדת" (לח כא)
 "המשכן משכן שני פעמים, רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבניו על עונותיהן של ישראל" (רש"י).
 דרש האדמו"ר רבי מאיר מדז'יקוב:
 הבית הראשון נחרב בעוון ביטול תורה (ירושלמי חגיגה א ט), ואף לבניין בית שני לא זכינו אלא לאחר שקיבלנו על עצמנו עול תורה בימי אחשוורוש (שבת ז א), לעומת זאת, לבניין הבית השלישי, נזכה בזכות התחזקות בתפילה. ולכן רמז הכתוב בלשון: "אלה פקודי המשכן" - בגימטרייה: "קול תפילה", כלומר, בזכות 'קול תפילה' נזכה להיגאל ולהיפקד בדבר ישועה ורחמים בבניין הבית השלישי במהרה בימינו אמן.

המשכן נמשח לפני כליו

"ובצלאל בן אוּרִי בן חוּר לְמִשְׁחָה יְהוּדָה עָשָׂה אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה" (לח כב)

"בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: 'לך אמור לו לבצלאל עשה לי משכן, ארון וכלים', הלך משה והפך ואמר לו: 'עשה ארון וכלים ומשכן'. אמר לו [בצלאל]: 'משה רבינו, מנהגו של עולם אדם בונה בית ואחר כך מכניס לתוכו כלים, ואתה אומר עשה לי ארון וכלים ומשכן. כלים שאני עושה להיכן אכניסם? שמא כך אמר לך הקדוש ברוך הוא: עשה משכן, ארון וכלים?' אמר לו [משה]: 'שמא בצל א-ל היית וידעת?!' (ברכות נה א).

בטור (א"ח תרנד) הובא בשם פסיקתא רבתי (ו א) כי הטעם שבחנוכה קוראים בתורה את פרשת הקורבנות שהביאו הנשיאים ביום חנוכת המזבח, הוא משום שמלאכת עשיית המשכן וכליו נשלמה בכ"ה בכסלו. וביאר הט"ז (שם א) שעל אף שלא הביאו הנשיאים את קורבנותיהם עד ליום הקמת המשכן בפועל - בראש חודש ניסן, בכל זאת תיקנו לקרוא פרשה זו בחנוכה, כיוון שאז נשלמה מלאכת עשייתו.

לאור הנ"ל לכאורה שבה ועולה תמיהתו של בצלאל: אם אכן עברו כשלושה חודשים בין השלמת המשכן להקמתו, להיכן יוכנסו הכלים שעשה בתקופה זו? ביאר רבנו נתן אדלר רבו של ה'חתם סופר':

כיוון שלא משחו את המשכן וכליו בשמן המשחה עד להקמת המשכן בפועל, ניתן היה בינתיים לאכנסם בכל מקום שהוא. בצלאל הבין כי ביום הקמת המשכן יצטרכו למשוח את המשכן ואת כליו כסדר עשייתם - כלים ולאחר מכן משכן, ועל כן תמה: להיכן יכניס את הכלים עד אשר יסיימו למשוח את המשכן? ואכן, כיוון שבפועל התקיימה מחשבתו, והמשכן נעשה תחילה, ובשל כך אף בהקמתו נמשח בראשונה, לכן מיד כשנמשחו הכלים יכולים היו להכניסם לתוכו.

שו"ת 'חתם סופר' א"ח קכח

"במחזית נשיא דאתין לצלאה בתרע משכן זמנא" (אונקלוס).

חקר הגר"ז מבריסק:

עובדה ידועה היא כי בית המקדש שימש אף כמקום תפילה, וכן כתוב (ישעיה נז ז): "והביאותים אל הר קדשי וְשִׁמְחֶתִים בְּבֵית תְּפִלָּתִי...". אך יש לחקור האם דין זה נהג אף במשכן, או שמא רק בבית המקדש?

מדברי אונקלוס הנ"ל שהנשים היו מתפללות בפתח אוהל מועד הוכיח הגר"ז שאף המשכן נחשב למקום תפילה. וכן יש להוכיח מלשון הרמב"ם (תפילה א א): "והכל היו מתפללין נכח המקדש בכל מקום שיהיה", ופירש הכסף משנה (שם): "בכל מקום שיהיה המקדש: בין שהיה במדבר, בין כשהיה בגלגל או בשילה ובנוב ובגבעון, בין כשנבנה בית עולמים", הרי שהמשכן נחשב כמקום תפילה.

'שענו' רמ"ד הלוי' על התורה

יש להוסיף כי כך מוכח אף מדברי המדרש (תנחומא במדבר ט): "כשהלך להחריב את יריחו, אמר להם יהושע: 'עתידיים אתם לעשות שם את השבת. אל תרחקו מן הארון וברו מן אלפים אמה לכל רוח, למה? שתהיו רשאים לתור את ההפלה לפני הארון בשבת', הרי שהמשכן שימש כמקום תפילה.

רזי אמונים

מרמזי אמן
בפרשה

בין שבת לאמן

"אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אתם" (לה א)
 במסכת ברכות (נג ב) אמרו חכמים: "גדול העונה אמן יותר מן המברך", ויש לפרש זאת כך: כיוון שאמן הינה ראשי תיבות א-ל מלך נאמן (שבת קיט ב), נמצא שבעוד המברך מזכיר רק את: א-ל מלך (בניסוח הברכה), העונה אמן מוסיף אף את התואר 'נאמן' שמשמעותו - נאמן עלינו ה' שיגאלנו מהרה כהבטחתו, ובכך גדלה מעלתו על מעלת המברך.

אף כשהצטוו ישראל על השבת בפסוק שלפנינו, נכלל בציווי זה חיובם להאמין בביאת הגאולה יום שכולו שבת. ולכן נרמזה אף עניית אמן, המסמלת את אמונת הגאולה כאמור, בתיבות "אלה הדברים" - בגימטרייה מאתיים תשעים ושבע כגימטרייה של תיבת 'אמן' במילואה (אליף מים נ"ו).

'בת עין'

איסור מוחק בחזרה בתשובה

"ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לך קדש" (לה ב)

שאלה מעניינת נשאל בעל הדברי יואל מפי האדמו"ר רבי איציק'ל מפשוורסק: בזוהר הקדוש (אחרי עה ב) מבואר שחטאי האדם נרשמים על מצחו ואינם נמחקים ממנו עד ששב בתשובה. לפי זה יש להבין היאך מותר להרהר בתשובה בשבת קודש, הלא עוברים בכך על מלאכת 'מוחק'?

השיב לו הדברי יואל בפשטות: שלושים ותשעה אבות המלאכות שנאסרו בשבת הם רק אלו שכדוגמתם נעשו במלאכת המשכן (שבת צו ב), ובמשכן הרי לא השתמשו בכתב מסוג שכזה.

בדרך אחרת יישב זאת רבי שרגא פייבוש שניבלג מרבני לונדון:

באיסור 'מוחק' עובר רק המוחק על מנת לכתוב (שבת עג א), ומחיקת העוונות של השב בתשובה אינה 'על מנת לכתוב', שהרי כתב הרמב"ם (תשובה ב ב) כי אחד מתנאי התשובה הוא: 'ייעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם'.

שו"ת 'שרגא המאיר' ח"א סימן ע

קול כלי הקודש עורר את העם להביא

"מרבדים העם להביא... ויצו משה ויעבירו קול בפמנה לאמר איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש ויכלא העם מהביא" (לו ה-ו)

מפני מה הכריז משה במיוחד על הפסקת המלאכה, ולא ביקש בפשטות שיפסיקו להביא?

ביאר הרה"ק בעל 'אוהב ישראל' מאפטא על פי עובדה שהייתה בעירו:

'שמש' היה בעיר אפטא, אשר תפקידו היה לנקוש על דלתות היהודים ולעוררם להשכים לתפילת שחרית. זקן היה האיש ושבע ימים, ונקישתו חלושה למדי. אלא שאיש לא עמד בפניה, וכל שומעה היה ננער מיד ממיתו ורץ לבית הכנסת. סוד הצלחתו של השמש היה בדמותו העילאית: זכה הוא לשמש עוד את הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג, ואף בעצמו היה ירא שמים מופלג, והיה עושה את מלאכתו בדביקות ובחדת קודש.

אף במלאכת המשכן, מששמעו העם את נקישות כלי המלאכה של בצלאל ויתר עושי מלאכת המשכן, היה ליבם מתעורר מיד להוסיף ולתרום למלאכת המשכן עד שלא יכלו לחדול, ועל כן כדי שיפסיקו הוצרך משה לצוותם בפירוש.

'שפתי צדיקים' | לרצ"ה מורימנב [פקודי

המשכן נחשב כמקום תפילה

"במקאת הצבאות אשר צבאו פתח אהל מועד" (לח ח)

"חברים כל ישראל ונאמר אמן..."

בשם האר"י הקדוש הובא (שער הכוונות ענין ברכת השחר) כי קודם התפילה צריך המתפלל לקבל על עצמו מצוות עשה של 'זאהבת לרעך כמוך' ויכוון לאהוב כל איש מישראל כגופו. על המברכים ברכות השחר בצוותא בבית הכנסת, האחד מברך ורעהו עונה אמן, כתב הרמ"ע מפאנו (שו"ת קט): "אין לך רעים אהובים יותר מאלו".

יהודי יקר!

בידך לקיים בכל יום, בפועל, את מצוות 'זאהבת לרעך כמוך' קודם התפילה. הקשב לברכות חברך וענה אחריו 'אמן', ובכך תזכה לומר ברכה מושלמת, ותקיים מצוות 'זאהבת לרעך כמוך'.

ברכות השחר, בקול, בכוונה, בחברותא!

קריאת שמע - פרשה ראשונה (יא)

וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך

"רבי אליעזר בן יעקב אומר: כל שיש לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו, הכל בחיזוק [הרי הוא מוחזק] שלא יחטא", שנאמר (קהל ת יב): 'החוט המשלש לא במהרה ינתק' (מנחות מג ב).

בסיום פרשיית קריאת שמע, אחר שציוותה אותנו התורה על מצוות תפילין, הוסיפה לצוותנו על מצוות קריאת המזוזה, שמהותה: לכתוב את פרשיות קריאת שמע על גבי קלף ולקובעו בכל אחת ממוזות פתח הבית (ש"ע י"ד רפה א; רמ"א שם רפז ב).

כתב הרמב"ם בסיום הלכות מזוזה (ו יא): "חייב אדם להזהר במזוזה, מפני שהיא חובת הכלל תמיד. וכל זמן שיכנס ויצא, יפגע ביחוד השם שמו של הקדוש ברוך הוא ויזכור אהבתו ויעור משנתו ושגיוותיו בהבלי הזמן. וידע שאין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים - אלא ידיעת צור העולם וימד הוא חוזר לדעתו והולך בדרכי מישרים".

דברי הרמב"ם הללו שגורים היו על פיו של הגאון רבי יחזקאל אברמסקי. בהזכירו אותם היה הוא בוכה בהתרגשות ואומר: "שמעו נא, בכל פעם שנכנסים ויוצאים מהבית, לעניין פלוני או למטרה אלמונית, אנו מתכננים תכניות כאלו ואחרות. אך בטרם כול עלינו להיעצר ליד המזוזה ולזכור ולהפנים שאין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים - אלא ידיעת צור העולמים. כמה פעמים ביום זוועקת אלינו המזוזה ששנשן את הדברים ונחרות אותם במוחננו!" (פניני רבנו יחזקאל ח"א עמ' מט).

סיפור מופלא סופר על הרה"ק רבי ברוך ממז"בז: פעם גם על מיטתו בחדרו של רבו רבי פינחס מקוריץ. אמר רבי פנחס לבני ביתו: "צוננס לראות דבר חידוש, התקצבו סביב מיטתו של רבי ברוך". משעשו כן כיסה רבי פינחס את המזוזה בידו, ומיד החל רבי ברוך להתנועע בשנתו, כאילו עומד להקיש. משהסיר רבי פינחס את ידו, שב הוא לשנתו הרגועה. כך עשה רבי פינחס כמה פעמים, כשבסיום אמר: "ראו על היכן מגעת דביקותו של רבי ברוך; אפילו בשנתו אינו מסיח דעת לרגע מדבקות בה" (סיפורי חסידים ואתננו).

שכר מצוות מזוזה

שכרה של מצוה זו גדול הוא עד מאוד, והזהיר בה - מובטח לו ולבניו אריכות ימים, שנאמר בה (דברים יא כא): "למען ירבו ימיכם" (ש"ע י"ד רפה א). ומכל מקום לא יכוון האדם בהנחת המזוזה בשביל שמירה או לשם קבלת שכר, אלא רק כדי לקיים מצוות הבורא יתברך (כן איש חי שנה ב' כי תבוא א).

כל בית שמתוקן במזוזה כהלכתה אין שום מזיק יכול לשלוט בו (דרכי משה י"ד רפז ד בשם המודק). עוד כתב הט"ז (י"ד רפז ז): "כל מי שנוגע יראת אלקים בלבו ורוצה לישב בטח ממורא רוחות רעות ח"ו, יעשה מזוזה לכל פתחיו".

רמז נאה לדבר בזוהר הקדוש (ח"ג דף ב): "מזוזה" אותיות "זו מות" - שאינה נותנת רשות למשחית לחבל, והרי הוא זו מפתחו. וכך דרש אונקלוס הגר במסכת עבודה זרה (יא א) את הפסוק: "ה' שִׁמְרֵךְ" (תהלים קכא ה) - אדם ישן על מיטתו בפנים, והקדוש ברוך הוא שומרו מבחוץ במזוזה.

בירושלמי (פאה א א) הובא מעשה ברבנו הקדוש: פעם שלח לו אחד מנכבדי שרי רומי מרגלית יקרה מאוד, ורבנו הקדוש שלח לו מזוזה תמורתה. כאשר התלונן השר: "אני שלחת לך את הפפץ היקר ביותר עלי אדמות, ואתה שלחת לי דבר ששוויו מועט...". השיבו רבי: "זע כי כל חפציי וחפצייך לא ישוו במזוזה. ולא עוד, אלא שאתה שלחת לי דבר שאני צריך לשומרו, ואני שלחת לך דבר שאיני יושן, והיא שומרת אותך".

רגיל היה המהר"ל דיסקין לשלוח שליחים מטעמו לבדוק את מזוזות אנשי ירושלים, ואת שכרם היה משלם מקופת בית היתומים שהקים. כשנשאל מפי מקורביו על כך השיב: "מן הדין שאוציא זאת מכספי המוסד, שהרי נאמר בתורה על המזוזה: 'למען ירבו ימיכם', ונמצא שבקימנה כתיקונה מתמעטים היתומים בעולם, וממילא היא מפחיתה את הוצאות המוסד" (אוצר הדיעות ח"ב עמ' שפא).

הנחת היד על המזוזה

נהגו ישראל ביציאתם מהבית להניח את היד על המזוזה ולומר: "ה' ישמר צאתי ובואי מעתה ועד עולם", וכן נהגו להניח ידם על המזוזה אף בכניסתם (רמ"א י"ד רפה ב).

מעשה באברך שניגש ליתום סופר וביקש לקבל היתר הוראה, ומשנכנס לחדר לא נשק למזוזה. הדבר עורר תמיהה בלב החתם סופר, אך הוא דנו לכך זכות שמא מקרה הוא, ועל כן אמר לו: "שוב מחר בשנית". למחרת שוב לא נשק למזוזה, ושוב דחאו החתם סופר למחר. כאשר ביום השלישי לא נשק למזוזה, אמר לו החתם סופר: "שלוש פעמים ראיתך יוצא ונכנס בחדרי, ובכל פעם לא שמת ידך על המזוזה, ולפיכך אינך ראוה להיות רב בישראל!" (אוצרות ההלכה - מזוזה עמ' 153).

סיפור המגיד רבי שלום שבדרון זצ"ל: "בצעירותי התלוויתי למשגיח הישיש מחברון, רבי ליב חסמן זצ"ל. יצאנו מבניין הישיבה ברחוב חגי ופסענו אחריו ביראת כבוד. לאחר כמאה מטר נעצר לפתע המשגיח ומיד שב על עקבותיו בהליכה איטית, עד שהגיע לפתח הישיבה. שם, על מפתן הדלת הגביה את ידו והניחה על המזוזה בדביקות, ואחר פנה שוב ללכת לביתו. שכח המשגיח להניח את ידו על המזוזה, והוא חזר לשם כך. כמה מפעמים!" (קול חובבי עמ' 292).

מזוזות הפתח - מקום תפילה

כתב ה'בן איש חי' (ש"ב כי תבוא ג): ביציאתו מביתו ניח ידו על המזוזה ויאמר: "ה' ישמר צאתי ובואי לחיים טובים ולשלום מעתה ועד עולם, א-ל-ש-ד-י ברוך אותי ויתן לי רחמים" (וראה בקיצור שולחן ערוך יא כד). ומרן החיד"א הביא שהאר"י ז"ל נהג להניח את האצבע 'אמה' על שם 'ש-ד-י' שנהגו לכתוב מבחוץ, בין פרשת שמע ל'והיה'. ותוך כדי כך היה מתפלל לה' שיצילנו מיצר הרע (ברכי יוסף י"ד רפה ד).

הבורג יצא כשהפה נסגר

סיכוי בעולם שהבורג יצא ללא סיוע רפואי, הפטיר הבכיר שבהם בארשת חשיבות, תוך שהוא מצביע על צילום הרנטגן שבידו, צילום שלמרבית הצער אכן הוכיח את אמיתות דבריו.

בקושי רב עלה בידו לשכנעם להמתין, ומשהסכימו בחצי פה מיהר לצאת מן החדר ולהתקשר לחברו, חסיד לעלוב נלהב, כי יסע במונית על חשבונו וימהר לפקוד את ציונו של הרבי ז"ע. שם, ביקש, שיצוהו בשמו כי הוא, פלוני בן פלוני, מקבל על עצמו מכאן ואילך שלא לדבר בשעת התפילה וקריאת התורה כלל, על חשבונותיו ועד סופה, ומבקש כי יעתיק עליו הרבי בתפילה לפני שוכן מרומים שיזכה לישועה המיוחלת, ובנו יצא מבית החולים במהרה, ללא כל צורך בנייתוח.

החבר מיהר לעשות כך, ובינתיים, בבית החולים המשיכו הרופאים, בהכנות קדחתניות לניתוח. מידוענו, אבי התינוק החזיק את הטלפון הנייד בסמוך אליו, תוך שהוא קורא מספר התהילים שבידו, ובד בבד ציפה לעדכון מחברו בהגיעו לציון הרבי. משהגיע החבר לציון, הקשיב האב לפרקי התהילים שיצאו מפי חברו ברגש, ומיד לאחר מכן לבקשה החמה שיצאה מפיו, בתוספת הצהרתו כי לא ידבר יותר בתפילה.

בינתיים נשלמו ההכנות לניתוח. האב המודאג נקרא ללוות את בנו הפעוט לצילום רנטגן נוסף, כנהוג במקרים אלו, כדי לוודא את מיקומו העדכני של הבורג. הילד הושכב על מיטת הצילומים, כשהאב מתבקש לאחוז בו עד לסיום התהליך.

בחדר הסמוך עמד הטכנאי וניבד את הצילומים, ולפתע נפלטה מפיו קריאת התפעלות וחוסר אמון: "לאא... לא יכול להיות! הבורג לא נראה כלל בצילום!". הוא ביקש לבצע צילום חוזר, אולם התוצאות היו שוות: הבורג לא נראה בצילום כלל.

עם הצילומים בידו, מיהר מידוענו לעבר הרופאים שכבר המתינו בחדר הניתוח, והללו לא האמינו למראה עיניהם. מוזבר היה בעובדה בלתי סבירה ונוגדת את כללי ההיגיון: להיכן נעלם הבורג? דקות לאחר יצא מכן התגלתה התעלומה, הבורג יצא באופן טבעי.

האב שהיה טרוד, מודאג ומותש, התפרץ מיד בככי שול התרגשות. התפילה והעילה, והקבלה המיוחדת פעלה את פעולתה. הבורג יצא באופן טבעי, בניגוד לכל הציפיות.

מבית החולים מיהר לקברו של הרבי מלעלוב, הפעם נסע בעצמו, ושם שוב התפרץ בככי של הודיה והקלה. הרי הקבלה פעלה את פעולתה: הבורג שנבלע בפי התינוק, יצא מיד כאשר פיו של אביו נסגר לדברי בטלה בשעת התפילה.

'אוצרות פניני התורה' תרומה